

Kommunstyrelsekontoret

Handläggare: Åsa Källander och Fanny Wennman
Titel: Nämndsekreterare resp. Näringslivssamordnare
E-post: Asa.kallander@norrtalje.se och
fanny.wennman@norrtalje.se

Till: Val-och demokratinämnden

Utveckling av Ungdomsrådet i Norrtälje kommun

Förslag till beslut

Val-och demokratinämnden beslutar att

1. Godkänna Reglemente för Ungdomsrådet.
2. Ge kommunstyrelsekontoret i uppdrag att utveckla och driva Ungdomsrådet i enlighet med Reglemente för Ungdomsrådet i Bilaga 1.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Kommunstyrelsekontoret har under år 2021 fått i uppdrag från val- och demokratinämnden att utreda frågan om att inrätta ett så kallat ungdomsfullmäktige i Norrtälje kommun. Uppdraget har utgått ifrån att främja ungas intresse för demokrati och politik samt att, i enlighet med de rättigheter som stipuleras av barnkonventionen, ge barn och unga i Norrtälje kommun rätt att bilda och uttrycka sina åsikter i frågor som berör dem. I utredningen har identifierats att en lämplig lösning är en utveckling av det ungdomsråd som idag bedrivs av Trygg i Norrtälje kommun. Kommunstyrelsekontorets bedömning är att ungdomsrådet bör placeras under Val- och demokratinämnden där kommunstyrelsekontoret ansvarar för dess verksamhet. För att varje barn och ungdom ska ha möjlighet att göra sin röst hörd i frågor som berör dem är förslaget att ungdomsrådet ska bilda en länk mellan klassrummen och politiken där varje barn kan lyfta förslag i klassrådet som förs vidare via en elevrådsrepresentant till ungdomsrådet. Kommunstyrelsekontoret föreslår att Ungdomsrådet ska ha möjlighet att både lämna förslag till politiken samt yttra sig i ärenden som berör unga.

Ärendet

Uppdrag från Val-och demokratinämnden

Kommunstyrelsekontoret har under år 2021 fått i uppdrag av val- och demokratinämnden att utreda frågan om att inrätta ett så kallat ungdomsfullmäktige i Norrtälje kommun. Uppdraget har utgått ifrån att ge barn och unga ökat inflytande i samhällsfrågor som berör dem och främja ett brett intresse för demokrati och politik. Utredningen har grundat sig i erfarenheter och arbetssätt i åtta andra kommuner som redan inrättat och bedrivit ungdomsfullmäktige. Utredningen presenterade också en inriktning på hur Norrtäljes ungdomsfullmäktige skulle kunna se ut och fungera. Resultaten från utredningen finns i Bilaga 3.

Vid Val-och demokratinämndens sammanträde den 18 november 2021, §57, beslutades att godkänna utredningen samt att kommunstyrelsekontoret uppdrogs att etablera samverkan med barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden och Trygg i Norrtälje kommun (TiNK) i det fortsatta utredningsarbetet. Kommunstyrelsekontoret fick även i uppdrag att presentera hur långt arbetet kommit med att ta fram ett förslag på ungdomsfullmäktige på nämndens sammanträde den 17 februari

2022 (Dnr VN 2021-23). Överenskommen tidsplan för beslut om ett färdigt förslag i VDN är den 28 april.

I framtagandet av ett förslag har kommunstyrelsekontoret samverkat med TiNK. Utredningen har byggt på omvärldsbevakning samt erfarenhetsutbyte med flera andra kommuner, däribland Göteborg, Alingsås, Boden och Sundsvalls kommun. Samverkan har även etablerats med flera förvaltningskontor, däribland barn- och utbildningskontoret, planavdelningen, trafikstrateg och trafikplanerare, socialkontoret samt kultur- och fritidskontoret. Ärendet har även samberetts med kommunstyrelsekontorets kansli samt kommunjurist. Samarbete har även etablerats med kommunikationsavdelningen.

Nuvarande Ungdomsråd

Nuvarande ungdomsråd startades år 2017 efter ett politiskt initiativ under mandatperioden 2014–2018. Det fattades dock aldrig något formellt beslut om att inrätta ett ungdomsråd, men verksamheten har bedrivits av Trygg i Norrtälje kommun (TiNK) i samarbete med den lokala polismyndigheten mellan åren 2017 och 2020.

På Ungdomsrådets möten har politiker, tjänstemän samt den lokala polismyndigheten deltagit, lyssnat och tagit emot ungdomarnas synpunkter och idéer. Upplevelsen bland tjänstemän som arbetat med verksamheten är att verksamheten har fungerat bra. Däremot, för att ungdomsrådet ska få legitimitet i den kommunala verksamheten och ungdomarnas förslag ska tas omhand på bästa sätt, har behov av ett formellt uppdrag om att bedriva ungdomsrådet, avsätta resurser för ändamålet samt förtydligande av hur ungdomsrådets förslag och yttranden ska hanteras av den kommunala förvaltningen och nämnderna, identifierats.

Mellan åren 2020 och 2021 har ungdomsrådets verksamhet varit vilande med anledning av coronapandemin, men under vintern 2021 och början av 2022 har tjänstepersoner från TiNK samt centrala elevhälsan arbetat med besök på skolor, rekrytering till ungdomsrådet samt planering och uppstart av ungdomsrådet. Hittills har två möten hållits med rekryterade ungdomar. Bland annat planeras även en demokratidag i juni för att främja ungas vetskap om ungdomsrådet där politiker kommer att bjudas in för att delta.

Förslag om utveckling av ungdomsrådet

Eftersom utredningen av ett ungdomsfullmäktige har pågått samtidigt som uppstarten av ungdomsrådet på TiNK har en lämplig lösning bedömts vara att inte utveckla ett nytt ungdomsfullmäktige utan att utveckla det nuvarande ungdomsrådet. Detta för att behålla den kompetens och den grupp som redan rekryterats till denna verksamhet. Ett alternativ är att ungdomsrådet ligger kvar under Trygghets- och säkerhetskontorets ansvar. Fördelen med detta alternativ är att den kunskap, de rutiner samt relationer med samarbetspartners som funnits i och med driften av rådet kan bevaras. Det alternativ som bedöms som mest lämpligt innebär däremot att ungdomsrådet placeras under Val- och demokratinämnden där kommunstyrelsekontoret ansvarar för dess verksamhet. Arbetet med ungdomsrådet kan dock genomföras av anställda på andra förvaltningskontor utifrån vad som bedöms som mest lämpligt. Bedömningen är att fördelen med en placering av ungdomsrådet mer centralt på kommunstyrelsekontoret är att säkra en bred förankring i den kommunala verksamheten och långsiktigt säkra resurser för arbetet.

I frågan om val av ungdomar till ungdomsrådet finns flera alternativ och man har gjort olika i andra kommuner. De vanligaste lösningarna är att man antingen anordnar ett val som alla barn kan delta i där ungdomar får kandidera. Då representerar ungdomen endast sig själv, alternativt sitt bostadsområde. Nackdelen med denna lösning kan bli att det kan bli en viss tröskel att kandidera samt lägga förslag för barn och unga. Fördelen är att alla unga ges samma möjlighet att ställa upp samt att inte endast de ungdomar som engagerar sig i elevråden finns med i rådet. En annan vanlig lösning är att ungdomarna väljs av sina elevråd där och där frågor kan väckas i elevdemokratin. Nackdelen med denna lösning är risken att man inte får en lika bred representation i rådet. Fördelen bedöms vara att det skapar ett enklare sätt för alla barn och unga att få kunskap om ungdomsrådet samt ett lättare sätt att lyfta förslag.

För att varje barn och ungdom ska ha möjlighet att göra sin röst hörd i frågor som berör dem är förslaget därför att ungdomsrådet utvecklas för att bilda en länk mellan klassrummen och politiken. Varje barn och ungdom får möjlighet att inom ramen för sitt klassråd kunna lämna förslag som kan föras vidare via en elevrådsrepresentant till ungdomsrådet. I ungdomsrådet har varje skola med högstadium eller gymnasium möjlighet att vara representerad och därmed kan ungdomsrådet fungera som en representativ demokratisk församling. Däremot ska det även finnas ett antal platser avsatta för ungdomar som inte går i skolan i kommunen eller är engagerade i elevråden.

Ungdomsrådet beslutar om gemensamma förslag som de tar vidare till kommunens nämnder och förvaltningar. Förvaltningen ska även ha möjlighet att samråda med ungdomsrådet i frågor som berör unga. För att säkerställa en tydlig väg för hur ungdomsrådets förslag ska nå politiken och förvaltningarna föreslås möjligheten för ungdomsrådet att väcka ärenden genom kontakt med respektive förvaltning i kommunen. Ärendena ska hanteras utifrån sedvanlig praxis. För att säkerställa hantering av ungdomsrådets förslag föreslås att respektive förvaltning redovisar ärendestatus för ärenden från ungdomsrådet kvartalsvis. Som komplement till detta ska även finnas ett forum där ungdomsrådet kan möta politiker direkt och diskutera frågor. För att ungdomsrådets representanter ska kunna delta i politiska sammanträden där ungdomsrådets frågor behandlas presenteras ett förslag i separat ärende (VN 2022-17) om en ny skrivning i nämndernas reglemente. Skrivningen ska ge ordförande möjlighet att bjuda in en representant från ungdomsrådet att närvara på ett utskott eller nämnd.

Förslaget om reglementesändring finns i Bilaga 4.

Förslagsvis blir ungdomsrådet uppdrag att:

1. Representera barn och unga i kommunen och ta emot frågor från respektive elevråd och programråd samt övriga inkomna frågor från barn och unga i kommunen.
2. Genom sammanträden bereda och besluta om inkomna frågor och utforma gemensamma förslag för ungdomsrådet.
3. Föra vidare förslag till kommunens förvaltningar och nämnder.
4. Ha möjlighet att få kunskap kring och yttra sig om ärenden som berör barn och ungdomar och som bereds i kommunens förvaltningar.
5. Ha möjlighet att bjuda in tjänstemän, politiker eller andra samhällsaktörer för att få mer kunskap om olika frågor eller föra fram åsikter.
6. Ha möjlighet att använda eventuellt avsatt budget till egna samhällsinsatser, utbildningar eller andra demokratifrämjande aktiviteter.

Förslaget presenteras vidare i Bilaga 1.

Resultat av utredning 2 – Utveckling av ungdomsrådet

En fördjupad utredning av utvecklingen av ungdomsrådet har genomförts. Utredningen har baserats på samtal med andra kommuner, samtal med förvaltningar på Norrtälje kommun samt en analys av målgruppen. Det sammanfattade resultatet av utredningen visar att andra kommuner upplever att ungdomarnas engagemang är avgörande för att ungdomsrådet ska bli framgångsrikt. För att skapa engagemang identifierar kommunerna några nyckelfaktorer. Att unga ungdomsrådet drivs på de ungas villkor och att de upplever att de har verkligt inflytande. För att uppnå detta krävs enligt utredningen att ungdomarna blir lyssnade på och tas på allvar av förvaltning och politiker. Även ett långsiktigt uppdrag som det finns avsatta resurser för lyfts fram som en viktig faktor.

Samtal med barn- och utbildningskontoret, planavdelningen, trafikstrateg och trafikplanerare, socialkontoret och kultur- och fritidskontoret har genomförts. Tillfrågade avdelningar ser positivt på möjligheten att samråda med unga i utvalda frågor.

Under utvecklingen av förslaget har de ungdomar som hittills har rekryterats till ungdomsrådet fått lämna synpunkter på hur ungdomsrådet ska fungera.

Målgrupp

I målen för den svenska ungdomspolitikens fastslås att unga har rätt till "inflytande i frågor som har betydelse för samhället i stort" och att de ska få vara "delaktiga i politiska beslutsprocesser" (Prop. 2013/14:191, s. 20–21). SKR framhåller i sin rapport *Ungas inflytande - Ungas inflytande i den lokala beslutsprocessen* att det arbete som Sveriges kommuner och regioner genomför för att säkerställa och stärka ungas inflytande i den lokala beslutandeprocessen är en viktig del i att uppnå de ungdomspolitiska målen om ungas delaktighet och inflytande. Rapporten visar bland annat att sju av tio av Sveriges kommuner och regioner arbetar med ungas inflytande. Varannan kommun och region har ett eller flera inflytandeforum för unga och av dessa har sex av tio ungdomsråd och två av tio ungdomsfullmäktige. Hälften av kommunerna och regionerna för dialog med unga inför beslut som särskilt berör unga. Däremot har fyra av tio kommuner och regioner uppgett att de är osäkra på om unga har en faktisk påverkan på beslutsfattandet. Ungas möjligheter till att föra dialog med lokala beslutsfattare har dock ökat mellan åren 2015 och 2019.¹

Resultatet av rapporten överensstämmer med ungas egna uppfattningar vilken redovisas i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) rapport "Ungas möjligheter till inflytande på lokal nivå – FOKUS 19". MUCF:s rapport visar bland annat att unga generellt har begränsade möjligheter att få inflytande på lokal nivå. Unga som intervjuats säger att de oftast inte vet vart de ska vända sig för att påverka eller hur de ska göra för att påverka. Många saknar tillit till politiker och kommunala tjänstepersoner.²

MUCF:s rapport visar att unga vill bli tillfrågade i ett tidigt skede om sådant som berör dem. Återkoppling är viktigt. Samtidigt upplever flera tjänstepersoner att det är svårt att nå ut med information och att få unga att utnyttja de möjligheter som finns. MUCF menar att kommuner behöver arbeta med att nå fler unga. De lyfter även fram att majoriteten av de unga de mött som har erfarenhet av att delta i till exempel ungdomsråd känner att de kunnat påverka. Många lyfter också att det varit viktigt för deras personliga utveckling.³

Ungdomsrådet syftar till att bli en instans dit alla kommunens ungdomar vet att de kan vända sig för att påverka och att rådet skapar möjlighet till dialog med politiker. Möjligheten kan göra att unga upplever att de kan påverka och därmed skapa ökad tillit till politiker och kommunens organisation. Vidare bedöms engagemang i ungdomsrådet bidra till personlig utveckling och självständighet hos ungdomar. Möjligheten för barn och unga att engagera sig i kommunpolitiska frågor såväl i klassrummet som i ungdomsrådet förväntas bidra till ökad kunskap om och intresse för samhällsfrågor. Ungdomsrådet erbjuder även ett sätt för kommunens politiker och tjänstemän att få med ungdomars perspektiv och kunskaper i beslutsfattandet.

Resultatet av denna utredning presenteras vidare i Bilaga 2.

Lagkrav

Den 1 januari 2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter svensk lag. Inkorporeringen av barnkonventionen syftar till att synliggöra barnets rättigheter och skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet. Enligt en av konventionens grundprinciper, Artikel 12, ska "Konventionsstaterna tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad."

¹ MUCF och SKL, *Ungas inflytande. Ungas inflytande i den lokala beslutsprocessen* [Länk](#)

² MUCF pressmeddelande på [via.tt.se](#). *MUCF i ny rapport: Fler insatser behövs för att ge alla unga inflytande* [Länk](#)

³ *ibid*

Koppling till gällande styrdokument

I kommunens Mål och Budget 2020–2022 finns kopplingar till detta uppdrag särskilt inom Målområde 7. "Norrtälje kommun ska vara en inkluderande kommun – som främjar människors livskvalitet, egenmakt och egenförsörjning." Inom detta målområde finns bland annat delmålet att "3. Öka den demokratiska delaktigheten och samhörigheten". Under detta delområde beskrivs att "Norrtälje kommun har en viktig roll i att främja delaktighet i den demokratiska processen, inte minst bland barn och unga, vilket ställer krav på utvecklade och innovativa arbetssätt." Inom detta mål gavs kommunstyrelsen och Val- och demokratinämnden följande uppdrag: "Utveckla arbetet med involvering av barn och unga i samhällsutvecklingen, t ex genom ökad samverkan med Ungdomsrådet."

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Utvecklingen av ungdomsrådet kommer att medföra kostnader.

En uppskattning av kostnader presenteras nedan:

Det beräknas krävas 50% tjänst på TiNK (50% eller 25%+25%) för att arbeta med ungdomsrådet. Dessa personer ansvarar för driften av ungdomsrådet, deltar på mötena, sköter kontakt med ungdomarna och övriga kontaktpersoner på skolor samt planering inför möten och aktiviteter.

En 30% tjänst från centrala barn och elevhälsan beräknas också behövas för arbetet med ungdomsrådet. Centrala barn- och elevhälsan/BoU har resonerat att 30% av en tjänst till ungdomsrådet skulle ge möjlighet att arbetet omfattar ett bredare demokratiarbete när det gäller stöd till det elevdemokratiska arbetet vid behov, fortlöpande arbete med ungdomsrådet såsom rekrytering, information med mera, samt eventuellt arbete med stipendier och utbyten kopplat till ungdomsrådet och unga i Norrtälje kommun.

För arbete med administration, nämndsekreteraryuppgifter och kontakt med den kommunala organisationen beräknas en tjänst om 20% på kommunstyrelsekontoret behövas. Denna omfattning är beräknad utifrån liknande råd såsom KPR och landsbygds- och skärgårdsrådet, och tidsåtgången för liknande arbetsuppgifter.

Efter samtal med flera andra kommuner som har ett ungdomsråd eller ungdomsfullmäktige kan konstateras att det har krävts minst en 100% tjänst för att driva ungdomsrådet.

Kostnader för den löpande verksamheten

- 1 000 kronor i ersättning per deltagare och termin förutsatt deltagande vid minst hälften av tillfällena.
Vid 30 deltagare blir detta 60 000 kronor per år.
- 6000 kronor för fika för ungdomsrådets träffar.
- 34 000 kronor för en egen budget för ungdomsrådet att göra egna projekt och gemensamma aktiviteter för. Att ge ungdomsrådet en egen budget är mycket vanligt bland andra kommuner och 50 000 är vanligast förekommande, men givet vår bedömning att det är viktigare att ge ungdomarna mer arvode har vi prioriterat ner denna siffra.

Totalt är den beräknade kostnaden 100 000 kronor per år samt totalt 100% tjänst.

Förvaltningens analys och slutsatser

Kommunstyrelsekontorets bedömning är att det finns behov av ett tydligt beslut om dagens ungdomsråd som idag bedrivs av Trygg i Norrtälje kommun ska utvecklas i den riktning som föreslås i föreliggande tjänsteutlåtande. Syftet är att öka barns och ungas delaktighet och inflytande i enlighet med barnkonventionen. Kommunstyrelsekontoret bedömer att uppdraget bör placeras under Val- och demokratinämnden där kommunstyrelsekontoret ansvarar för dess verksamhet. För att varje barn och ungdom ska ha möjlighet att göra sin röst hörd i frågor som berör dem är förslaget att ungdomsrådet

ska bilda en länk mellan klassrummen och politiken där varje barn kan lyfta förslag i klassrådet som förs vidare via en elevrådsrepresentant till ungdomsrådet. Ungdomsrådet ska kunna lämna gemensamma förslag till kommunens nämnder. Förvaltningarna ska även kunna samråda med ungdomsrådet i frågor som berör unga.

Inom existerande ungdomsråd har behov identifierats såsom ökad legitimitet för ungdomsrådets förslag och yttranden samt tydlighet om hur ungdomsrådets förslag ska hanteras inom kommunens organisation. Bedömningen är att fördelen med en placering av ungdomsrådet mer centralt på kommunstyrelsekontoret är att säkra en bred förankring i den kommunala verksamheten och långsiktigt säkra resurser för arbetet. Genom att skapa en tydlig länk mellan elevdemokratin och ungdomsrådet bedömer kommunstyrelsekontoret att det skapas ett forum dit barn och unga vet att de kan vända sig med förslag och där de har möjlighet att yttra sig om pågående ärenden i kommunen som berör dem. Lösningen att sammankoppla elevdemokratin med ungdomsrådet bedöms också kunna skapa en representativ demokrati där ungdomsrådets förslag representerar kommunens skolor.

För att ökad legitimiteten för ungdomsrådets förslag och yttranden samt tydlighet om hur ungdomsrådets förslag ska hanteras inom kommunens organisation föreslås att ungdomsrådet har möjlighet att väcka ärenden genom kontakt med respektive förvaltning i kommunen. Ärendena ska hanteras utifrån sedvanlig praxis. Det ska även finnas ett forum där ungdomsrådet kan möta politiker direkt och diskutera frågor. För att ungdomsrådets representanter ska kunna delta i politiska sammanträden där ungdomsrådets frågor behandlas presenteras ett förslag i separat ärende (VN 2022-17) om en ny skrivning i nämndernas reglemente vilken ska ge ordförande möjlighet att bjuda en representant från ungdomsrådet att närvara på ett utskott eller nämnd.

Tidplaner

Beslut tas i VDN den 28 april.

Ungdomsrådets verksamhet har startats upp under våren 2022. Utvecklingen av ungdomsrådet planeras ske löpande under året 2022, men den organisatoriska förflyttningen bör avvakta till årsskiftet till 2023.

Anette Madsen
Kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Joakim Appelquist
Stabs-och planeringschef
Kommunstyrelsekontoret

Bilagor

Bilaga 1 – Reglemente för Ungdomsrådet
Bilaga 2 – Utredning 2 – Utveckling av Ungdomsrådet
Bilaga 3 – Utredning 1 – Införande av Ungdomsfullmäktige
Bilaga 4 – Reviderad A-del av nämndernas reglemente

Beslut skickas till

Samtliga förvaltningskontor och nämnder
Författningssamlingen